

специалиста / А. В. Поляков // Среднее профессиональное образование. – 2010. – №1 – С. 69-71.

8. Федоров А. В. Социальные коммуникации: новое в науке, образовании, технологиях: Материалы международной научно-практической конференции / А. В. Федоров. – СПб.; Роза мира, 2004. – С. 83–86.

Карапузова І.В.

*кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри початкової і дошкільної освіти
ПНПУ імені В.Г. Короленка*

Страшко В.В.

вихователь вищої категорії ПДНЗ № 40 “Ромашка”

ВИКОРИСТАННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОЕКТІВ У РОБОТІ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Стаття присвячена проблемі впровадження методу проектів у роботі з дітьми дошкільного віку, зокрема екологічних. Розкрито зміст, основні завдання та вимоги до використання методу проектів у ДНЗ. Представлено фрагмент екологічного проекту “Екологічна скарбничка нашого дитячого садочка”, що планується на весняно-літній період.

Постановка проблеми. Упродовж останніх років відбуваються значні зміни в дошкільній освіті. Існує тенденція до пошуку нових підходів до виховання та навчання, реалізації інноваційних напрямків у діяльності дошкільних навчальних закладів. Саме на це спрямовують педагогічних працівників державні нормативні акти.

На нашу думку, однією з ефективних технологій, що сприяють оновленню модернізації освітньої системи, є метод проектів. Актуальністю вибору саме цієї методики для практики роботи ДНЗ є її відповідність вимогам “Базового компоненту дошкільної освіти” щодо навчання і розвитку особистості. Це, насамперед, спрямування педагогічної діяльності на розвиток у дітей пізнавальної активності, творчості, дослідництва, самостійного пошуку відповідей на запитання. До того ж, метод проектів є досить спорідненим із тематичним плануванням. Тобто, основним принципом реалізації проектної

технології є “занурення в проблему”, підпорядкованість всіх видів діяльності одній меті.

Аналіз останніх джерел і публікацій. Метод проектів не новий. Ще у 20-х роках минулого століття у США він з’явився в педагогічних поглядах американського вченого Джона Дьюї (1859–1952). Першим запровадив поняття "метод проектів", науково описав його та спробував класифікувати американський філософ і педагог Вільям Кільпатрик (1871–1965), який розробив оригінальну систему організації навчального процесу у школі, теоретичні засади та практичні поради щодо його проектування. Під проектом у той час мався на увазі цільовий акт діяльності, в основі якого лежить інтерес дитини.

У радянській педагогічній літературі термін "метод проектів" з’явився у 1923 р. у працях Н. Крупської, яка вказала на такі переваги методу проектів: розвиває ініціативу, привчає до планової роботи, формує вміння розраховувати свої сили в процесі навчальних занять, а також до самостійної роботи. Уперше даний метод був опрацьований у радянських школах С. Т. Шацьким. Учителі, які брали участь в експерименті, констатували ентузіазм, зацікавленість дітей, зв’язок із реальним життям, наукову допитливість, самоконтроль.

Відомий український педагог Григорій Ващенко, досліджуючи метод проектів, зазначав, що він є одним з активних методів навчання, однак у радянському експерименті були допущені суттєві недоліки, через що постановою ЦК ВКП(б) 1931 р. метод проектів було засуджено і заборонено. Г. Ващенко вважав, що "завдання проекту не тільки в тому, щоб виконати якусь корисну роботу, а й у тому, щоб на цій роботі поширити свій світогляд, набути теоретичних знань, що дають потім змогу ліпше розуміти життя і по- науковому творити його" [1, с. 331–362].

Народившись з ідеї вільного виховання, у наш час проектування стає інтегрованим компонентом цілком розробленої і структурованої системи освіти. Теоретичне обґрунтування проектної технології пропонують відомі науковці В. Зверева, А. Моїсєєв, М. Поташник, В. Лазарєв та ін.

Нині завдяки поширенню світового педагогічного досвіду метод проектів відроджується та розвивається в українській педагогіці, доповнюються його теоретичні й концептуальні положення. Проблемі використання технології проектування у методичній роботі з кадрами та дошкільниками приділяється увага у сучасних наукових дослідженнях К. Крутій, Л. Калуської, Т. Піроженко.

Метою статті є представити практичний досвід використання екологічних проектів для реалізації завдань екологічного виховання дітей дошкільного віку.

У сучасній педагогічній науці проектування розглядається як “створення на діагностико-прогностичній основі цілісної системи, що забезпечує гарантоване досягнення спланованого результату” [7, с.14]. Практичною цінністю проектування є його зорієнтованість на конкретний кінцевий результат. Процес створення проектів розвиває пізнавальні навички в його учасників, уміння орієнтуватися в інформаційному просторі, використовувати набуті знання на практиці, формує вміння самостійно конструювати власну діяльність.

Основними вимогами до використання методу проекту можна назвати: наявність значущої в дослідницькому, творчому плані проблеми, яка вимагає інтегрованих знань, дослідницького пошуку для її розв'язання; практична, теоретична значущість очікуваних результатів; самостійна (індивідуальна, парна, групова) діяльність учасників проекту; структуризація змістової частини проекту; використання дослідницьких методів.

Аналіз навчально-методичної літератури дав можливість окреслити основні завдання проектів для дітей дошкільного віку, зокрема: вчити дітей здобувати знання самостійно (за допомогою батьків) та застосовувати їх; допомагати кожній дитині у здобутті комунікативних навичок; розширювати коло спілкування дітей; залучати батьків до участі в навчально-виховній роботі закладу.

Існують також критеріальні вимоги відносно проектної діяльності дошкільників: наявність освітньої проблеми, яка відповідає запитам та інтересам дітей; моделювання умов для виявлення цієї проблеми вихованцями; постановка проблеми; пошук шляхів розв'язання проблеми; дослідницький характер розв'язання проблеми; конструювання підсумкового проекту; захист проекту; надання можливостей для самовираження кожного учасника проекту; самостійність в процесі пошукової роботи; прикладне значення результату проектної діяльності; педагогічна цінність проектної діяльності (здобуття знань, розвиток особистих якостей тощо).

Аналіз діяльності дошкільних навчальних закладів показав, що найчастіше у роботі з дітьми використовують такі види проектів як екологічні, що забезпечують системність та результативність реалізації завдань екологічного виховання у дошкільнят під час ознайомлення їх з природою.

Так, зокрема, у дошкільному навчальному закладі № 40 “Ромашка” м. Полтава вихователем Страшко В.В. був розроблений екологічний проект “Екологічна скарбничка нашого дитячого садочка”. В рамках даної статті ми представляємо фрагмент цього проекту на весняно-літній період.

Мета проекту: освітня: поглибити знання дітей про властивості різного матеріалу, який використовується у художній праці (папір, тканина, нитки, вата, природній матеріал); познайомити дітей з

рослинністю та тваринним світом куточків лісу, саду, поля; познайомити з лікарськими рослинами їх властивостями; сформувати уявлення про спосіб життя та живлення тварин, птахів та комах, які живуть у куточку лісу, поля, саду; поглибити знання дітей про сезонні зміни в стані дерев, розвати спостережливість; формувати емоційно-пізнавальну активність дітей; вчити складати план своєї діяльності для досягнення якісного результату. Розвивальна: розвивати самостійність та ініціативу, творчі здібності, вміння одержувати задоволення від процесу та результатів своєї діяльності; виховувати інтерес до природи й бажання відображати враження засобами художньої праці. Соціалізуюча: виховувати почуття відповідальності за свої вчинки та дії стосовно об'єктів живої природи; створювати умови для реалізації пізнавальної активності дітей; виховувати інтерес до явищ живої природи, бережливе ставлення до неї; виховувати естетичні почуття, бережливе ставлення до природи рідного краю, найближчого оточення; виховувати вміння доводити розпочату справу до кінця; виховувати акуратність під час роботи; виховувати дбайливе ставлення до об'єктів живої природи.

Проект розрахований на 10 днів.

1 день. Мотиваційний день. ІРПЗ. з д.с. пізнавальний розвиток, природа з інтеграцією по художній праці.

Тема: “Лікарські рослини”

Мета: закріпити засвоєні раніше знання про лікарські рослини, місцевості, ознайомити дітей з новими рослинами – мати-мачуха, кульбаба; дати уявлення про характерні особливості й лікувальні властивості цих рослин. Викликати інтерес до створення виразного образу пухнастої кульбабки в техніці наклеювання шматочків поролону. Розвивати відчуття кольору її форми, дрібну моторику рук. Виховувати естетичні емоції, художній смак, любов до природи рідного краю.

Словник: мати-мачуха, кульбаба.

Матеріали: іграшки, сорока, ведмедик, телеграма, букет квітів, клей, аркуші паперу з контурним зображенням кульбаби, поролон.

Методи й прийоми: сюрпризний момент появи сороки-листоноші, діалог з ведмедиком, психо-гімнастика «Весняні квіти», виготовлення прощених квітів з поролону.

Дослідницько-пошукова робота: порівняти висушені квіти мати-мачуха зі свіжими, заварити з висушених квітів липи й мати-мачухи чай і порівняти їх за смаком і кольором.

Ігрова діяльність: Д/гра «Весняні квіти», Д/гра «Вершки й корінці», С/гра «Лікарня».

Робота поза заняттям: прочитати легенду «мати-мачуху».

Спостереження: спостерігати за квітами кульбаби й мати-мачухи, порівнювати їх за зовнішнім виглядом.

Індивідуальна робота: вивчити з дітьми вірш Є.Михайленко «Кульбаба золота».

Трудова діяльність: зібрати квіти і листочки «мати-мачухи» для гербарію.

2 день. Інформаційний.

ІРПЗ.д.с. дитина і навколишній світ з інтеграцією по художній праці

Тема: Ліс, дерева, кущі.

Мета: формувати у дітей уявлення про живу природу, рослинний світ рідного краю; навчити знаходити схожість процесів, що відбуваються в людині і рослині, розвивати уяву, фантазію, виховувати дбайливе ставлення до оточуючого рослинного світу, формувати у дітей уявлення про сезонні зміни в природі, розвивати наочно-образне мислення. Учити кріпити бруньки з пластиліну до гілочки. Виховувати

інтерес до природи й бажання відобразити враження засобами художньої праці.

Матеріал: робота проводиться у куточку лісу, іграшковий ведмедик та іжачок, гілочки дерев, пластилін.

Методи та прийоми: психо-гімнастика, ігрова вправа на звуконаслідування звуків лісу, гра «Дерева й кущі» фізкультхвилинки «Дерева в лісі», виготовлення бруньок на гілочках.

Словник: лісова галявина, береза.

Заняття з фізкультури. Тема: На прогулянку до лісу. Мета: розвивати інтерес до фізичних вправ, вправляти у ходьбі зграйкою у різних напрямках, бігу у розсип, повзанні на колінах, стрибки на місці.

Обладнання: мотузки, пластмасові гриби та іжачок.

Ігрова діяльність: Р/гра “Пташки літають”, Р/гра “Збери грибочки та яблучка”, Д/гра “Дерева й кущ”, Д/гра “З якого дерева листок”, Д/гра “Впізнай за описом”

Дослідницько-пошукова робота: дослідити будову листочка. Змочити його поверхню фарбою і поставити відтиск, розглянути його.

Спостереження: за деревами у куточку лісу порівняти березу і дуб.

Робота поза заняттям: читання «Казки про березовий листок».

Індивідуальна робота: закріпити назву дерев які ростуть у куточку лісу: береза, дуб, горобина.

Трудова діяльність: збирання листочків берези для засушування

Робота з батьками: запропонувати батькам організувати для дітей поїздку до лісу.

3, 4, 6, 7, 8 дні — інформаційні; 5 день творчий.

9 день. Творчий.

ІРПЗ (з домінуючою складовою логіко математичний розвиток з інтеграцією по художній праці)

Тема: «Сонечко-семикрапка»

Мета: навчити порівнювати предмети за розміром на основі живих об'єктів в куточку лісу, назвати результат порівняння, удосконалювати вміння орієнтуватись у просторі: ліворуч, праворуч, угорі, внизу, тренувати лічбу в межах чотирьох, розвивати уяву. Учити дітей створювати яскраві виразні образи комах. Показати можливість створення композицій з природного матеріалу (горіхової шкарлупинки) і пластиліну. Виховувати любов до всього живого бажання оберігати природу рідного краю.

Матеріал: дерева у куточку лісу, м'яс, набір геометричних фігур, горіхові шкарлупки попередньо пофарбовані в червоний колір, пластилін.

Методи і прийоми: читання вірша «Зелена стежка» В.Шипунової, читання вірша Н. Малини «Послухай сонечко», пальчикова гра «Сонечко». Д/гра «Скажи навпаки».

Спостереження: у куточку лісу спостерігати за жуком сонечко, зосередити увагу дітей на зовнішньому вигляді жука. Поміркувати чого його називають «сонечко-семикрапка»?

Трудова діяльність: дати доручення полити дерево дуба.

Ігрова діяльність: Д/гра «Відгадай на смак», д/гра «Чарівний мішок», Р/гра «Мишоловка», р/гра «У ведмедя у бору», р/гра «По рівненькій доріжці».

Індивідуальна робота: вивчити вірш «Лісові новини» Г. Лагздинь.

Робота з батьками: усний журнал для батьків на тему «Екологозберігаюча поведінка батьків – взірець для наслідування дітям»

10 день. Рефлексійно – оцінювальний.

Міні-заняття з художньої праці.

Тема: «Сороконіжка»

Мета: закріпити знання дітей про рослинний і тваринний світ куточку лісу, звернути увагу дітей на різноманіття комах які живуть у лісі (мурашки, метелики, павуки, жуки), виховувати бережливе відношення до комах, пізнавальний інтерес, спостерігати за їх поведінкою. Розвивати наочно-образне мислення, творчу уяву. Продовжувати ліпити виразні образи живих істот за мотивами вірша. Урізноманітнити і збагатити спосіб ліплення на основі циліндра: розкачувати долонями довгі качалочки, видозмінювати їх форму, згинати, закручувати, передаючи рух. Доповнювати роботу дрібними деталями (кісточки великі – очі, маленькі гілочки – ніжки).

Ігрова діяльність: Д/гра «Ведмедик та їжачок», д/гра «Які іграшки в коробці?», д/гра «Кого зустрів жучок», Р/гра «Влуч у коло», р/гра «Мавпочки», р/гра «По рівненькій доріжці».

Індивідуальна робота: читати вірш казочку Г. Чубач «Жук малий і волохатий».

Трудова діяльність: разом з вихователем обговорити мурашник, який знаходиться у куточку лісу.

Робота з батьками: інформація для батьків «Екологічний світлофор»

Спостереження: у куточку лісу спостерігати за поведінкою мурашок, які вони вправні і працьовиті комахи.

Дослідницько-пошукова робота: на шляху мурашиного ходу покласти кілька перегород і спостерігати за поведінкою мурашок, як вони обминають великі і усувають малі перешкоди.

Таким чином, аналізуючи метод проектів можна діяти висновку, що такий підхід до організації діяльності дітей сприяє гармонійному розвитку особистості дитини через власний інтерес та співробітництво з вихователем, а також є ефективною формою роботи для формування основ екологічної свідомості дошкільнят в знайомстві їх з лікарськими

рослинами.

Розроблений та реалізований екологічний проект “Екологічна скарбничка нашого дитячого садочка” забезпечує послідовність та системність у формуванні уявлень дітей дошкільного віку про спосіб життя та живлення тварин, птахів та комах, які живуть у куточку лісу, поля, саду; поглибленні знань дошкільників про сезонні зміни в стані дерев.

Список використаних джерел:

1. Ващенко Г. Загальні методи навчання : підручник для педагогів / Г. Ващенко. – 1-е вид. – К. : Спілка, 1997. – С. 331–362.
2. Герман О. І. Технологія педагогічного проектування у методичній роботі / О. І. Герман // Управління школою. – 2007. – № 1. – С. 18.
3. Калуська Л. Інновації в дошкільній / Л. Калуська, М. Отрощенко. – Тернопіль : Мандрівець, 2010. – 376 с.
4. Піроженко Т. О. Особистість дошкільника: надії та перспективи розвитку / Т. О. Піроженко. – Запоріжжя : ЛПС ЛТД, 2003. – 176 с.
5. Пехота О. М. Освітні технології : навч.-метод. посіб. / О. М. Пехота. – К., 2001. – 255 с. Романовська М. Б. Метод проектів у навчальному процесі : метод. посіб. / М. Б. Романовська. – Х. : Вид-во "Ранок", 2007. – 160 с.

Кириченко О.Ю.
студентка групи ДВ – 47
психолого-педагогічного факультету
ПНПУ імені В. Г. Короленка
Науковий керівник: Гришко О.І
.кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри початкової і дошкільної освіти
ПНПУ імені В. Г. Короленка

РОЗВИВАЛЬНИЙ МАТЕМАТИЧНИЙ МАТЕРІАЛ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЕЛЕМЕНТАРНИХ МАТЕМАТИЧНИХ УЯВЛЕНЬ ДОШКІЛЬНИКІВ

У статті розглянуто сутність понять «розвивальний математичний матеріал», «дидактична гра». Висвітлені особливості використання розвивального математичного матеріалу у процесі формування елементарних